

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

Από τον

Γ.Ε. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΒΑΡΑΘΡΟ «ΦΤΕΡΟΥΣΟ» ΔΕΙΛΗΝΑΤΩΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Α.Σ.Μ. 989

Η αποστολή στο βάραθρο «Φτερούσο» οργανώθηκε από την Ε.Σ.Ε. και πραγματοποιήθηκε από μέλη της τον Αύγουστο του 1985. Τα μέλη της Ε.Σ.Ε. που έλαβαν μέρος στην αποστολή ήταν: Γεώργιος Ε. Θεοδώρου, Λάμπης Νικολάου, Παναγιώτης Πλέσσιας, Σταμάτης Κίρδης, Πόπη Γαλανοπούλου. Στην οργάνωση της αποστολής συμμετείχε και ο Τάσος Παπαδάτος, μέλος της Ε.Σ.Ε. και κάτοικος της Κεφαλληνίας.

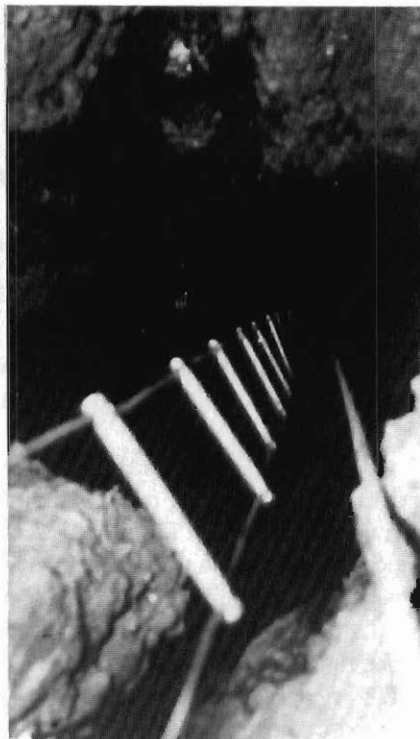
Τα μέλη της Ε.Σ.Ε. υποδέχθηκε στο λιμάνι της Σάμης ο Πρόεδρος της Κοινότητας Δειλινάτων Ανδρέας Καλαφάτης και ο Διονύσιος Πεφάνης. Κατά τις υπάρχουσες στην Ε.Σ.Ε. πληροφορίες το «Φτερούσο» ήταν σπήλαιο και όχι βάραθρο, όπως φάνηκε καθαρά από τις ιστορίες που ακούσαμε κατά την πρώτη βραδιά στη κοινότητα Δειλινάτων. Οι κάτοικοι του χωριού μιλούσαν με δέος για τα «διαολάκια» που ζουν στη βαθειά οπή και που φωνάζουν τα βράδια καθώς και για τρομερές ιστορίες και γεγονότα που συνέβησαν στους διάφορους πολέμους όταν στο βάραθρο είχαν πεταχτεί άνθρωποι και πέτρες. Για μια ακόμη φορά ακούσαμε τη γνωστή ιστορία, ότι πριν από 150 (;) χρόνια οι κάτοικοι είχαν ρίξει λάδι και ξύλα που βγήκαν στον Καραβόμυλο...

Οι κάτοικοι της κοινότητας από παλιά είχαν προσπαθήσει κατ' επανάληψη να γνωρίσουν τα μυστικά του βάραθρου, πραγματοποιώντας συχνά παράτολμες προσπάθειες. Έτσι χρησιμοποιώντας ζώνες αεροπορίας και σχοινιά ισιοπλοΐας είχαν δέσει ορισμένους τολμηρούς συγχωριανούς τους και τους είχαν κατεβάσει στο βάραθρο, χωρίς όμως να φθάσουν στο δάπεδό του. Κατά τις υπάρχουσες πληροφορίες σε διάφορα βάθη είχαν κατεβάσει τον Ανδρέα Καλαφάτη, τον Άγγελο Λάσκαρη, τον Γεράσιμο Μπαρτζιζιό και τον Νικόλαο Γαρμπί. Σε κάποιες άλλες προσπάθειες για να διαπιστώσουν το βάθος του βάραθρου και για να δουν αν υπήρχε κάτω νερό είχαν ρίξει μια πετονιά στην άκρη της οποίας είχαν δέσει ένα βαρίδι τυλιγμένο με ρούχα. Το βαρίδι κατέβηκε κατά τις πληροφορίες στα 93 μέτρα (σωστό βάθος). Όταν το ανέβασαν εξωτερικά τα ρούχα ήταν υγρά και μέσα στεγνά ένδειξη ότι δεν βυθίστηκε στο νερό. Δυστυχώς όμως πριν από την πραγ-

*Recherches spéléologiques à Cefalonia
par G. Theodorou*

Επιστρέφοντας στην επιφάνεια μετά από κατάβαση 103 μέτρων.

«Φτερούσο». Τα πρώτα μέτρα της καθόδου.

ματοποίηση της αποστολής από την Ε.Σ.Ε., καμιά από τις πληροφορίες αυτές δεν είχε φθάσει στην εταιρεία. Από τις μετρήσεις του κ. Νικολάου Λάμπη που κατέβηκε την επομένη ημέρα στο βάραθρο προέκυψε ότι ο πρόεδρος της κοινότητας δεμένος με την ζώνη αεροπορίας και φορώντας επίσης ένα κράνος αεροπόρου πρέπει να κατέβηκε στα 60 μέτρα περίπου. Οι τολμηροί αυτοί εξερευνητές για να επικοινωνούν με την ομάδα επιφανείας χρησιμοποίησαν φορητά ενσύρματα τηλέφωνα.

Το βάραθρο «Φτερούσο» βρίσκεται στην ανατολική πλαγιά της κορυφής Ευμορφίας (1043 μ.) και σε υψόμετρο περίπου 800 μέτρων. Η μετάβαση στο βάραθρο μπορεί να πραγματοποιηθεί οδοιπορικώς από τα Δειλινάτα (περίπου μια ώρα πεζοπορία) ή με αυτοκίνητο από τον δρόμο που παρακάμπτει την κορυφή Ευμορφίας από τα βόρεια. Ο δρόμος όμως αυτός είναι πολύ δύσβατος. Για να μας διευκολύνει η κοινότητα έθεσε στη διάθεση μας ένα φορτηγό αυτοκίνητο το οποίο πλησίασε σε απόσταση 250 μέτρων περίπου από το βάραθρο. Στο βάραθρο κατέβηκε ο Λάμπης Νικολάου. Στα πρώτα 35 μέτρα χρησιμοποίησε ανεμόσκαλα και στα υπόλοιπα σχοινί. Στο βάραθρο υπήρχαν πατάρια στα 16 μ. στα 35 μ. και στα 80 μ. Η κατάβαση τερματίστηκε στα 93 μέτρα πάνω σε ένα σωρό από πέτρες. Προς τα πλάγια κατέβηκε ακόμη 10 μέτρα. Οι πολλές πέτρες

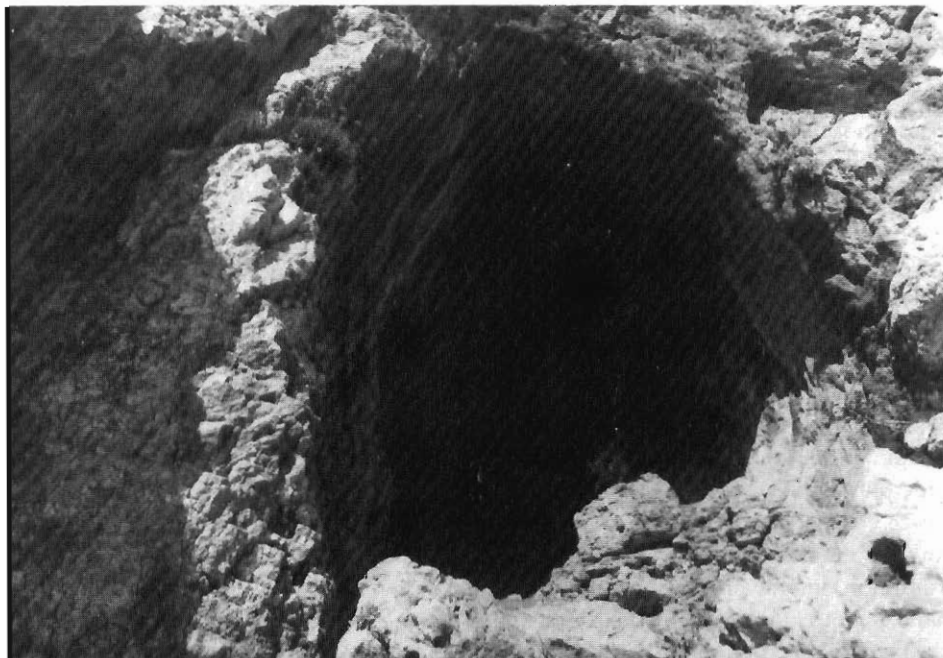
που είχαν κυλίσει δεν επέτρεπαν να διαπιστωθεί αν υπήρχε δυνατότητα για περαιτέρω κατάβαση. Το κάτω μέρος του βαραθρού διευρύνεται φτάνοντας τα 8×17 μέτρα. Στολισμός από σταλακτίτες υπάρχει μόνο κάτω από τα 70 μέτρα. Το βαραθρο βρίσκεται στον καρστικό άξονα Αργοστολίου-Καραβόμυλου (IV Colloque International de Spéléologie, Athènes 1963, p. 79). Η γύρω περιοχή αποτελείται από ασβεστολίθους, κατά θέσεις έντονα καρστικοποιημένους. Οι κάτοικοι του χωριού ανέφεραν την παρουσία και άλλων εγκοίλων και ενδεχόμενα και βαραθρών την είσοδο των οποίων έχουν φράξει από πολύ παλιά με πέτρες για να μην πέφτουν μέσα τα ζώα.

ΣΠΗΛΑΙΟ «ΔΡΑΚΟΝΤΟΣΠΗΛΙΑ» ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

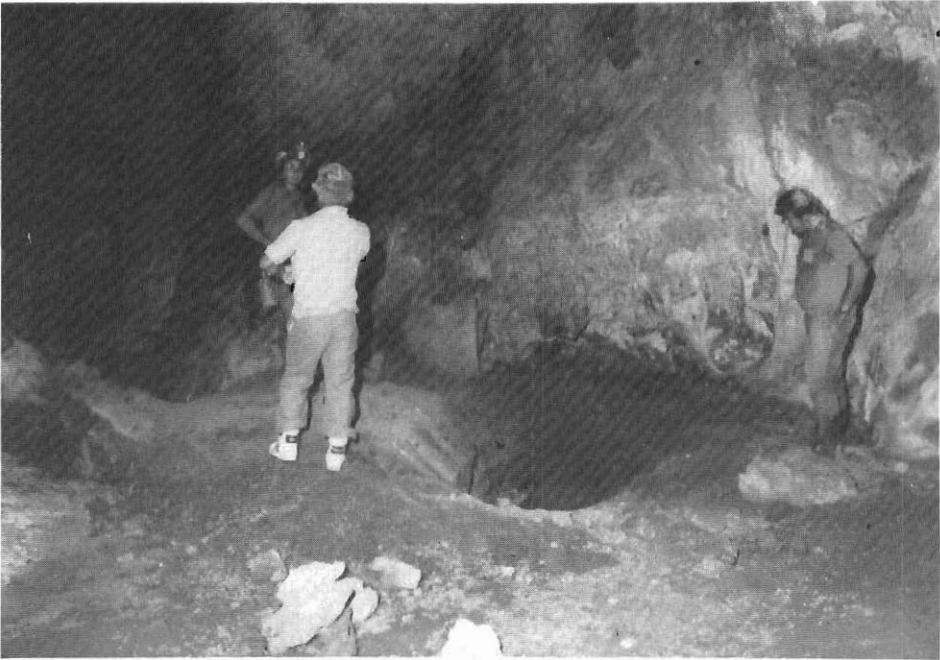
Α.Σ.Μ. 6627

Στις 9 Αυγούστου 1985 κλιμάκιο της Ε.Σ.Ε., αποτελούμενο από τους Γ. Θεοδώρου, Λ. Νικολάου, Π. Πλέσσια, Σ. Κίρδη και Π. Γαλανοπούλου επισκέφθηκε το σπήλαιο «Δρακοντοσπηλιά» της Κοινότητας Καμιναράτων της Επαρχίας Πάλης του Νομού Κεφαλληνίας. Στο σπήλαιο οδηγηθήκαμε από τον κ. Σταθάτο Στάθη, πρόεδρο της κοινότητας και τον κ. Σταθάτο Ευάγγελο. Παρά την μεγάλη έλλειψη χρόνου πραγματοποιήθηκαν αρκετές μετρήσεις και φωτογραφήθηκε μεγάλο τμήμα του.

Ονομασία: Δρακοντοσπηλιά. (Προσοχή: Από το αρχείο της Ε.Σ.Ε. προκύπτει ότι στην περιοχή αυτή υπάρχουν και άλλα σπήλαια με την ίδια ονομασία).

Η είσοδος της σπηλιάς («Δρακοντοσπηλιά»)

Χώρος λαθροανασκαφής στο ίζημα του σπηλαίου. Δεξιά διακρίνεται ο πρόεδρος της κοινότητας Καμιναρατών κ. Στάθης Σταθάτος.

Τοποθεσία: Η σπηλιά βρίσκεται σε πολύ απόκρημνο σημείο της δυτικής ακτής της χερσονήσου Παλληκής βόρεια από τον φάρο Γερογόμπο. Η είσοδος της βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 70 μέτρων πάνω από την στάθμη της θάλασσας. Το σημαντικότερο γνώρισμα για την ευρύτερη περιοχή αλλά και για την μελλοντική τύχη του σπηλαίου είναι ο πολύ έντονος τεκτονισμός της περιοχής.

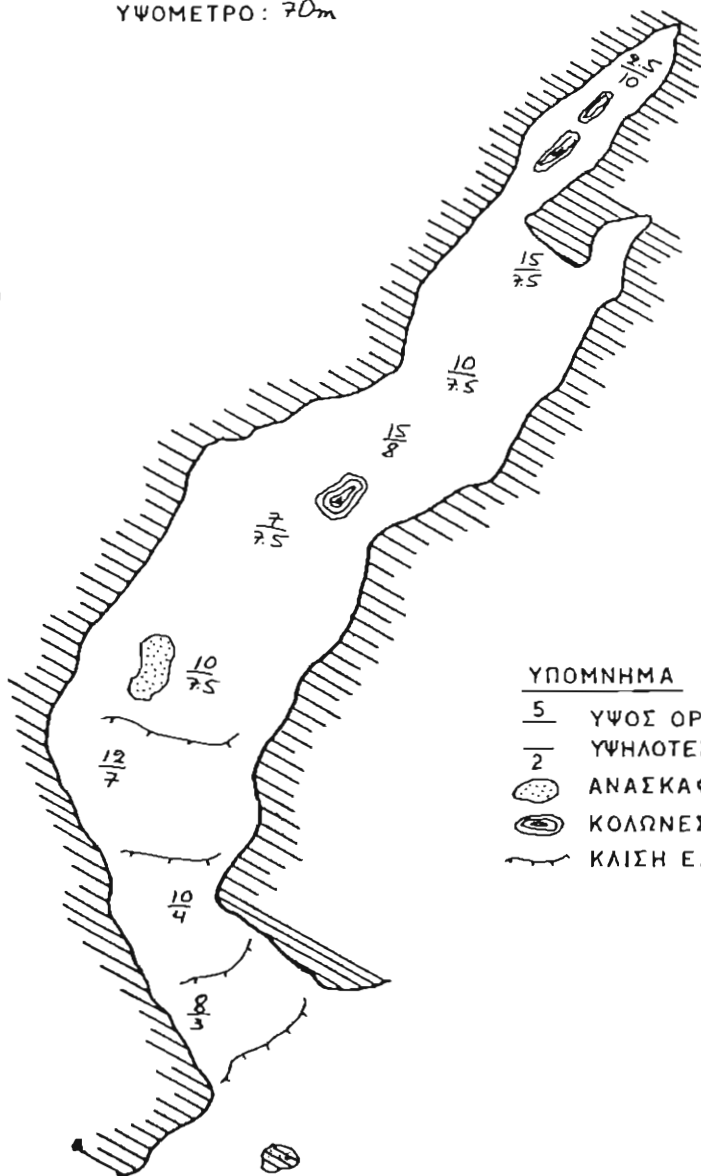
Ιδιαίτερο γνώρισμα: Το πλέον σημαντικό και ιδιαίτερο γνώρισμα του σπηλαίου είναι το άφθονο ίζημα που περιέχει και το οποίο έχει δεχθεί με βεβαιότητα και κατ' επανάληψη την **βάρβαρη** επιδρομή αρχαιοκαπήλων. Ο χώρος που καλύπτεται από ίζημα είναι αρκετά μεγάλος δεδομένου ότι το μήκος του σπηλαίου φθάνει σχεδόν τα 40 μ. Επιφανειακά το ίζημα είναι κατάσπαρτο από κεραμικά ποικίλων εποχών καθώς και οστά.

Μετάβαση: Οδικώς από το Ληξούρι μέχρι το φάρο Γερογόμπο. Κατόπιν ακολουθούμε πορεία προς Βορράν περπατώντας σε υψόμετρο 30-40 μέτρων, πάντοτε κοντά στην θάλασσα. Τα τελευταία 250 μέτρα της διαδρομής είναι πολύ δύσβατα. Οι αναμενόμενες εξαιτίας του έντονου τεκτονισμού μικροκατολισθήσεις είναι δυνατόν να κάνουν την πρόσβαση στο σπήλαιο αδύνατη χωρίς την χρησιμοποίηση ειδικού εξοπλισμού, για κατάβαση από πάνω. Η σπηλιά βρίσκεται στο πάνω τμήμα ενός κρημνού. Από την σπηλιά ο φάρος είναι ορατός αν στέκεται ο παρατηρητής λίγα μέτρα έξω από την είσοδό της.

Η δύσκολη πρόσβαση διευκόλυνε προφανώς κατά το παρελθόν τη δράση των αρχαιοκαπήλων δεδομένου ότι κάθε έλεγχος είναι δύσκολος. Η σπηλιά είναι γνωστή

ΣΠΗΛΑΙΟ: ΔΡΑΚΟΝΤΟΣΠΗΛΙΑ ΓΕΡΟΓΟΜΠΟΥ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ
 Α.Σ.Μ.: 6627
 ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΑΜΠΗΣ-ΠΛΕΣΙΑΣ ΠΑΝΟΣ
 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΑΜΠΗΣ
 ΑΠΟΣΤΟΛΗ Ε.Σ.Ε 1985

ΚΛΙΜΑΚΑ: 0 — 5m
 ΥΨΟΜΕΤΡΟ: 70m

από παλιά και κατά τον πρόεδρο της κοινότητας την έχουν αναφέρει ξένοι αρχαιολόγοι ενώ Ιταλικά Μουσεία φιλοξενούν υλικό της. Στο σκαρίφημα που παραθέτουμε φαίνονται σε γενικές γραμμές και οι διαστάσεις του σπηλαίου. Ο στωλισμός από σταλακτίτες και σταλαγμίτες φαίνεται στο φωτογραφικό υλικό.

Μέτρα προστασίας: Τα άφθονα αρχαιολογικά ευρήματα της σπηλιάς πιστεύουμε ότι χρειάζονται προστασία και μελέτη. Στο ίζημα του σπηλαίου πρέπει να πραγματοποιηθεί δοκιμαστική αρχαιολογική και παλαιοντολογική ανασκαφή. (Υπάρχουν κάποιες ενδείξεις για την ύπαρξη απολιθωμένων οστών). Η πραγματοποίηση μιας δοκιμαστικής ανασκαφής θα αποδείξει και κατά πόσο πρέπει να ληφθούν τα προτεινόμενα μέτρα προστασίας του χώρου.

ΣΠΗΛΑΙΟ «ΦΩΛΙΑ ΤΟΥ ΙΤΑΛΟΥ» Α.Σ.Μ. 6629

Κατά την παραμονή μας στην Κεφαλληνία είχαμε την ευκαιρία να επισκεφθούμε ένα ακόμη μικρό σπήλαιο που μας υπέδειξε ο Διονύσιος Τζωρτζιάτος, κάτοικος του χωριού Ατσουπάδες. Το σπήλαιο βρίσκεται στη νότια πλαγιά του όρους Αίνος, ανατολικά από το χωριό Ατσουπάδες, σε υψόμετρο 300 περίπου μέτρων. Το σπήλαιο είναι γνωστό ως «Φωλιά του Ιταλού», επειδή κατά τον τελευταίο πόλεμο είχε κρυφτεί εκεί ένας Ιταλός για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η πρόσβαση στο σπήλαιο είναι εύκολη και το μοναδικό εμπόδιο είναι η πολύ πυκνή βλάστηση της περιοχής. Η σπηλιά έχει σχηματιστεί κατά μήκος της επιφάνειας ενός ρήγματος. Το συνολικό μήκος της φθάνει τα 50 μέτρα. Το δάπεδο του σπηλαίου σχηματίζει σκαλοπάτια στα 7 μ., στα 15 μ., και στα 22 μέτρα από την είσοδο. Το μέγιστο πλάτος της δεν ξεπερνά το 1 μέτρο.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΓΕΦΥΡΑΣ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ Α.Σ.Μ. 6628

Στο σπήλαιο αυτό μας οδήγησε επίσης ο Διονύσιος Τζωρτζιάτος. Εδώ σημειώνουμε απλώς την παρουσία του. Το σπήλαιο πρέπει να εξερευνηθεί σε άλλη αποστολή στην Κεφαλληνία. Η είσοδος του βρίσκεται στον ασφαλτοστρωμένο δρόμο που διασχίζει την ανατολική ακτή του κόλπου Αργοστολίου, νότια από την γέφυρα. Απέχει 300 περίπου μέτρα από την διασταύρωση (κατεβαίνοντας από τα Δειλινάτα φτάνουμε στην διασταύρωση ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ-Δεξιά, βόρεια 1 χιλιόμετρο, και ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ-Αριστερά, νότια 4 χιλιόμετρα) και η είσοδος του βρίσκεται 10 μόλις μέτρα πάνω από την στάθμη της θάλασσας. Το σπήλαιο δεν εξερευνήθηκε λόγω έλλειψης χρόνου. 186° Β από την είσοδο του, βρίσκεται η κεραία του ΟΤΕ και 230° η κεραία του Κάστρου.